

СЕКЦІЯ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ»

ОЦІНКА РІВНЯ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ВНЗ

Директор ПТКІСум ДУ Гребеник Т. В., студ. Горбенко Я.,
ПТКІСумДУ

Незалежно від епохи, соціальних та політичних змін, навіть соціальних катаклізмів роль суспільства та держави у формуванні особистості залишається провідною. Наукові засади організаційної роботи зі студентами є необхідним підґрунтям як усієї концепції виховної роботи у вищому навчальному закладі, так і громадянського виховання зокрема. У нормативних документах галузі освіти України та в дослідженні науковців проблема громадянського виховання знайшла своє відображення, але управління даним процесом у вищому навчальному закладі потребує реорганізації.

Із метою ефективної організації управління процесом громадянського виховання студентів вищого навчального закладу доцільно проводити моніторинг даного процесу. Питання розробки кваліметричних методик оцінювання педагогічних явищ висвітлено в наукових працях О. Гуменюк [1], Г. Дмитренка [2], Г. Єльнікової [3], О. Касьянкової [4].

Для визначення рівня управління процесом громадянського виховання студентів доцільно обирати саме кваліметричну модель. Вона надає можливість зіставити якісні характеристики виховання та їх кількісну міру; підсумувавши результати певного дослідження, визначити реальний стан управління процесом громадянського виховання студентів ВНЗ. Розробка кваліметричної (факторно-критеріальної) моделі оцінки рівня управління процесом громадянського виховання студентів вищого навчального закладу здійснювалась у відповідності до алгоритму, що визначений у роботі Г. Єльнікової [3]: на основі загальної структури моделі визначаються характерні параметри функціонування моделі; декомпозуючі загальні цілі, встановлюються фактори; визначаються часткові цілі та показники першого порядку; визначається вагомість кожного фактору, параметру, критерію першого порядку методом експертної оцінки (метод Дельфі); оформляється факторно-критеріальна модель оцінки

рівня управління процесом громадянського виховання студентів вищого навчального закладу.

Для оцінки рівня управління необхідно виділити основні фактори: підготовленість суб'єктів до здійснення управління громадянським вихованням, здійснення управління процесом громадянського виховання, результативність управлінських дій щодо громадянського виховання. Кожен із вищезазначених факторів деталізується відповідним критерієм, а саме:

- фактор «підготовленість суб'єктів до здійснення управління громадянським вихованням» розкривається через такі критерії:
 - професійна науково-теоретична та практична підготовка;
 - особистісні якості суб'єктів управління громадянським вихованням;
 - створення у ВНЗ педагогічних умов ефективного управління громадянським вихованням;
- фактор «здійснення управління процесом громадянського виховання» характеризується наступним критерієм:
 - організаційно-педагогічне забезпечення управління громадянським вихованням;
 - планування роботи з громадянського виховання;
 - організація виховного процесу;
 - контроль та корекція діяльності суб'єктів управління громадянським вихованням по вертикалі;
- фактор «результативність управлінських дій щодо громадянського виховання» визначається певним критерієм:
 - підвищення рівня ефективності управлінської діяльності суб'єктів;
 - підвищення рівня громадянської вихованості.

Зазначені фактори та критерії є основою кваліметричної моделі оцінки рівня управління. Кожному з них установлюється відповідна вага, яка визначається експериментальними групами, до складу яких входять суб'єкти управління процесом громадянського виховання студентів вищого навчального закладу різних горизонталей управління. Вагомість розкривається таким чином:

- «підготовленість суб'єктів до здійснення управління громадянським вихованням» - вагомість становить 0,30 (у частках одиниць);
- «здійснення управління процесом громадянського виховання» - вагомість становить 0,35 (у частках одиниць);

- «результативність управлінських дій щодо громадянського виховання» - вагомість 0,35 (у частках одиниць).

Визначивши ступінь вияву критерію в частках одиниці (повна відповідність вимогам (так) – 1; часткова відповідність вимогам (більше так, ніж ні) – 0,75; урівноважена відповідність вимогам (і так, і ні) – 0,50; частково-негативна відповідність вимогам (більше ні, ніж так) – 0,25; повна невідповідність вимогам (ні) – 0) та враховуючи визначену вагу параметрів, факторів, обчислюється відносна їх оцінка.

Прийнято наступну шкалу оцінок:

$0 < P_{\text{заг}} \leq 0,5$ – ситуативний рівень,

$0,5 < P_{\text{заг}} \leq 0,75$ – достатній рівень,

$0,75 < P_{\text{заг}} \leq 1$ – високий рівень.

Кваліметрична модель оцінки рівня управління процесом громадянського виховання студентів вищого навчального закладу дозволила встановити динаміку даного процесу при впровадженні в практику вищих навчальних закладів моделі управління процесом громадянського виховання студентів вищого навчального закладу, комп'ютерної програми визначення рівня громадянської вихованості студентів, програми спецкурсу для працівників «Громадянське виховання: ступінь зрілості» тощо. Ефективність управління перевіряється через вплив кожного компонента на результативність управління процесом громадянського виховання студентів та динаміку громадянської вихованості студентів. Перевірка здійснюється через представників ректорату (адміністрації), науково-педагогічних (педагогічних) працівників, студентів та інших учасників процесу громадянського виховання студентів вищого навчального закладу.

Узагальнені дані результатів моніторингу представлено в табл.1.

Таблиця 1.

Динаміка рівня управління процесом громадянського виховання студентів вищого навчального закладу

Фактор	Рівень управління	Кількість студентів, % від загальної кількості респондентів					
		Експериментальні групи			Контрольні групи		
		До експерименту (%)	Після експерименту (%)	Різниця (%)	До експерименту (%)	Після експерименту (%)	Різниця (%)
1. Підготовленість суб'єктів до	Високий	15,24	25,54	+10,3 0	15,26	15,35	+0,09

здійснення управління громадським вихованням	Достатній	61,49	68,11	+6,62	61,38	62,63	+1,25
	Ситуативний	23,27	6,35	-16,92	23,36	22,02	-1,34
2.Здійснення управління процесом громадянського виховання студентів	Високий	26,34	33,61	+7,27	26,23	28,63	+2,40
	Достатній	51,12	60,20	+9,08	51,14	56,14	+5,00
	Ситуативний	22,54	6,19	-16,35	22,63	15,23	-7,40
3.Результативність управлінських дій щодо громадянського виховання студентів	Високий	20,83	31,87	+11,04	20,80	24,03	+3,23
	Достатній	64,00	59,11	+10,11	58,21	59,99	+1,78
	Ситуативний	15,17	9,02	-6,15	20,99	15,98	-5,01

Діагностика проводиться в рамках навчально-виховного процесу як під час аудиторних занять, спецкурсів, так і в позанавчальний час. Проведені дослідження щодо визначення рівня управління процесом громадянського виховання студентів проводились у різних вищих навчальних закладах. Визначення рівня управління процесом громадянського виховання студентів відбувалося за допомогою кваліметричної моделі. Необхідно чітко уявляти зростання міри відповідальності за оптимальну організацію управління процесом громадянського виховання студентів ВНЗ та його систематичну діагностику.

Таким чином, кваліметрична модель оцінки рівня управління процесом громадянського виховання студентів вищого навчального закладу дає можливість створити чітку структуру управління даним процесом. Використання зазначеної моделі повною мірою сприяє підвищенню рівня управління та, як наслідок, підвищенню рівня громадянської вихованості студентів вищого навчального закладу. Усе сказане дозволяє стверджувати, що під час управління процесом громадянського виховання студентів вищого навчального закладу слід враховувати результати застосування запропонованої кваліметричної моделі.

1. Гуменюк О. Рівні громадянської відповідальності та їх емпіричне вивчення у молоді [Текст] : [політична психологія] / О. Гуменюк // Психологія і суспільство. - 2008. - № 4. - С. 92-98.
2. Дмитренко Г. А. Стратегічний менеджмент. Цільове управління освітою на основі кваліметричного підходу: Навч. посібник. - К. : ЗМН, 1996.-140с.
3. Єльнікова Г.В. Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні. – К.: ДАККО, 1999. – 303 с.
4. Касьянова ОМ. Моніторинг в управлінні навчальним закладом / ОМ Касьянова. Управлінський супровід моніторингу якості освіти/ Т.Б.Волобуєва. – Х. : Основа, 2004.- 96 с. - (Серія «Бібліотека журналу «Управління школою», Випуск 1 (13)).

АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ

Викладач Ткаченко ЛМ., студ. Харченко А., КІСумДУ

Адаптація у перекладі з латинської означає «пристосування».

Як же проходить процес пристосування студентів-першокурсників у нашому вузі?

Найчастіше студенти-першокурсники зустрічаються з такими труднощами, як наприклад, негативні переживання через те, що вони покинули школу. Також вони ще не можуть самостійно визначитися з вибором майбутньої професії. Часто перешкодою для студентів-першокурсників стає, по-перше, відсутність навичок самостійної роботи з навчальним матеріалом, по-друге, невміння правильно розподілити та організувати свій робочий час для самостійної роботи тощо.

Але насправді ці проблеми індивідуальні, оскільки залежать від оточуючого середовища студентів-першокурсників, виховання у сім'ї та школі. За дослідженнями можна виділити три основні типи адаптації студентів-першокурсників.

I. Адаптація формального характеру – це пристосування до режиму, структури навчального закладу і т.п.. Вона найшвидкоплинніша за інші дві.

II. Дидактична адаптація – пристосування до нових методів навчання, темпів роботи, нових предметів. Особливість її в тому, що